

ВОЛИНСЬКИЙ

Владислав Володимирович,

аспірант кафедри історії України

Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

**ГЕНЕЗА УКРАЇНСЬКОГО САМОСТІЙНИЦТВА:
АНАЛІЗ ЗВ'ЯЗКІВ РОДИН МІХНОВСЬКИХ ТА МАРКЕВИЧІВ**

Знаковою постаттю для формування української національної ідентичності є Микола Іванович Міхновський – автор «Самостійної України». Коріння його переконань сягає родинного виховання, де важливою була постать батька – отця Івана Івановича Міхновського. У цьому контексті важливими є науковий погляд на оточення, у якому перебувала родина сільського священника. Інтерес викликає взаємодія Міхновських із родиною Маркевичів – власників маєтку у с. Турівка, серед яких був видатний історик, етнограф та фольклорист Микола Андрійович Маркевич.

Мета дослідження полягає у деталізації зав'язків між родиною священника Івана Міхновського та дворянською сім'єю Маркевичів на основі церковного діловодства. Це дозволить простежити соціокультурне оточення, у якому кристалізувалась ідентичність майбутнього політика. Також дослідження проливає світло на невідомі раніше аспекти родинної історії та генеалогії Міхновських: імена дітей, дати їх народження, склад родини тощо.

Джерельною базою роботи є метричні книги та сповідні відомості церкви Всіх Святих с. Турівка Прилуцького повіту Полтавської губернії, що зберігаються у Державному архіві Чернігівської області (ДАЧО) та Центральному державному історичному архіві у Києві (ЦДІАК). Методологія дослідження ґрунтується на аналізі духовної спорідненості (кумівства, а за церковною тогочасною термінологією – восприемників), що у ХІХ ст. було показником соціальної близькості між родинами.

Склад родини Маркевичів визначено на основі сповідних розписів парафії у Турівці, що датовані 1844 р. Так, у документі бачимо серед «військових та їх домашніх» поручника Микола Андрійовича Маркевича (39 років), його дружину Уляну Олександрівну (31 рік) та дітей: Андрій (13 років), Олександр (12 років), Володимир (12 років), Михайло (7 років), Микола (4 роки) [6, арк. 1]. Також тут записана сім'я прапорщика Дмитра Івановича Маркевича (51 рік): дружина Анастасія Іванівна (40 років), дочка Марія (21 рік), Ганна (19 років), Свиридон (18 років), Андрій (17 років), Василь (15 років), Дарія (12 років) та інші. Згадані тут особи допоможуть встановити, ким саме були хрещені батьки дітей Івана Міхновського.

Дослідження сповідних розписів парафії Турівки дозволяє зафіксувати початок служіння о. Івана Міхновського. Він заступає на посаду наприкінці 1846 р., змінивши о. Корнія Кодянова. У сповідних відомостях у числі «духовних та їх домашніх» за 1847 р. бачимо молоде подружжя: Іван Іванович

Міхновський (25 років) та його дружина Олександра Федорівна (17 років) [8, арк. 1]. Станом на 1847 р. дітей у них ще не було. У сповідних відомостях попереднього року сім'я Міхновських не згадується [7, арк. 1]. Підкреслимо, що о. Іван прибув до Турівки після закінчення навчання, будучи людиною молодою, погляди якої тільки формувалися.

Першим свідченням взаємодії родин Міхновських і Маркевичів є метричний запис від 1848 р. про народження первістка Івана Івановича – Миколи, старшого однойменного брата політичного діяча [1, арк. 4зв. – 5]. Микола помер маленьким, оскільки не згадується в сповідних розписах наступних років. Натомість, у сповідних відомостях 1850 р. серед дітей загаданий Іван (1 рік) [9, арк. 1]. Хрещеними батьками Миколи-старшого були Ілля Іванович Маркевич та Марія – дочка Дмитра Івановича Маркевича. Як бачимо, молодий священник уже на другий рік перебування в селі зблизився із власниками маєтку.

У 1851 р. коло контактів розширюється безпосередньо до родини історика. При народженні сина Володимира (теж майбутнього священника), хрещеними батьками у метричній книзі зафіксовані Ілля Маркевич та Уляна Олександрівна Маркевич – дружина Миколи Маркевича [2, арк. 13зв. – 14]. Таким чином, дружина історика стає кумою сільського священника. На нашу думку, це відкрило о. Івану доступ до маєтку, розмов, до книг та приватного архіву Миколи Маркевича.

Аналіз метричних книг показує, що зв'язки Міхновських і Маркевичів тривали десятиліттями, охоплюючи народження багатьох дітей Івана Івановича. Так, при народженні у 1853 р. Надії Міхновської, хрещеною матір'ю її була донька Дмитра Івановича Маркевича – Марія [3, арк. 16]. У 1863 р., коли у подружжя народився син Антоній, хрещеною його вказана Матрона Маркевич [4, арк. 2]. У 1865 р. новонародженого Гаврила Івановича Міхновського хрестить Марія Дмитрівна Маркевич, що вже була восприємницею Миколи та Надії [4, арк. 92зв.]. Згідно з метричним записом про появу на світ у 1867 р. доньки Марії духовним батьком її став представник наступного покоління Маркевичів – Михайло Миколайович Маркевич (син історика) [4, арк. 161].

Нарешті, проаналізовано запис від 1873 р. про народження самого Миколи Івановича Міхновського [5, арк. 292зв. – 293]. Хрещеними батьками його були Микола Миколайович Маркевич (молодший син історика) та згадана вже неодноразово Марія Дмитрівна Маркевич.

Таким чином, опрацьовані архівні документи дозволяють стверджувати, що родина Міхновських перебувала у безпосередньому контакті з родиною Маркевичів протягом чверті століття. Інститут кумівства, відображений у метричних записах, слугував для зв'язку аристократичної еліти (Маркевичів) та представників духовенства (Міхновських), для обміну думками, історичними напрацюваннями та ідеями.

Окрім того, у ході роботи деталізовано склад родини Івана Івановича Міхновського, дітьми якого були: Микола (1848 р. н.), Іван (орієнтовно 1849 р. н.), Володимир (1851 р. н.), Надія (1853 р. н.), Антоній (1863 р. н.), Гаврило (1865 р. н.) Марія (1867 р. н.) та Микола (1873 р. н.). Подальшим

напрямок роботи може бути дослідження походження матері – Олександри Федорівни, постать якої також могла вплинути на формування переконань Миколи Міхновського.

Список використаних джерел

1. ДАЧО. Ф. 1462. Оп. 1. Спр. 14676. Метрична книга церкви Всіх Святих с. Турівка. 1848 р.
2. ДАЧО. Ф. 1462. Оп. 1. Спр. 14679. Метрична книга церкви Всіх Святих с. Турівка. 1851 р.
3. ДАЧО. Ф. 1462. Оп. 1. Спр. 14681. Метрична книга церкви Всіх Святих с. Турівка. 1853 р.
4. Центральний державний історичний архів України у Києві. Ф. 224. Оп. 3. Спр. 877. Метрична книга церкви Всіх Святих с. Турівка. 1863–1870 р.
5. ЦДІАК. Ф. 224. Оп. 3. Спр. 879. Метрична книга церкви Всіх Святих с. Турівка. 1871–1880 р.
6. ДАЧО. Ф. 1462. Оп. 1. Спр. 14737. Сповідні відомості церкви Всіх Святих с. Турівка. 1844 р.
7. ДАЧО. Ф. 1462. Оп. 1. Спр. 14739. Сповідні відомості церкви Всіх Святих с. Турівка. 1846 р.
8. ДАЧО. Ф. 1462. Оп. 1. Спр. 14740. Сповідні відомості церкви Всіх Святих с. Турівка. 1847 р.
9. ДАЧО. Ф. 1462. Оп. 1. Спр. 14742. Сповідні відомості церкви Всіх Святих с. Турівка. 1850 р.

ВОРОБІЙОВА Ганна Юріївна,
доцент кафедри військової
журналістики Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
кандидат політичних наук;
КУХАРСЬКА Олександра Сергіївна,
курсант Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ ЯК СВІТОГЛЯДНА ОСНОВА УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Питання національної ідентичності України займає актуальне місце в сучасних наукових дебатах, оскільки воно пов'язане з державотворенням, формуванням правосвідомості та національною безпекою. З огляду на глобалізацію та зовнішні виклики, знання ідеологічних основ української ідентичності, а особливо національної ідеї, набуває все більшої важливості.